

СХВАЛЕНО
Протокол педагогічної ради
31.08.2023 № 1

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Любов ДЕНИСЮК
31.08.2023 № 1

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ДЛЯ УЧНІВ 3-4-Х КЛАСІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ
ГІМНАЗІЇ ІМЕНІ РОДИНИ ЛУГОВСЬКИХ
(за Типовою освітньою програмою під кер. Шияна Р.Б.)**

Освітня програма для учнів 3-4 класів початкової школи закладу окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом початкової освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової освіти (наказ МОН від 08.10.2019 № 1272).

Освітня програма визначає: загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти, подані в рамках освітніх галузей; перелік та пропонований зміст освітніх галузей, укладений за змістовими лініями; орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін тощо, зокрема їхньої інтеграції, а також логічної послідовності їхнього вивчення; рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти; вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін. Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Освітню програму для учнів 3-4 класів укладено за такими освітніми галузями:

Мовно-літературна, у тому числі:
Рідномовна освіта (українська мова та література)
Іншомовна освіта
Математична
Природнича
Технологічна
Інформатична
Соціальна і здоров'язбережувальна
Громадянська та історична
Мистецька
Фізкультурна

У зв'язку із введенням в Україні воєнного стану з 24 лютого 2022 року, відповідно до Положення про дистанційне навчання для забезпечення якісного виконання освітньої програми у 2023/20224 навчальному році в гімназії при потребі освітній процес здійснюватиметься з використанням технологій дистанційного навчання, сучасної освітньої платформи HUMAN у двох режимах: синхронному (всі учасники освітнього процесу одночасно перебувають у веб-середовищі) та асинхронному (освітній процес здійснюється за зручним для вчителів та учнів графіком). Не менше 30% навчального часу буде організовано у синхронному режимі. Для учнів, які не можуть взяти участь у синхронному режимі взаємодії з поважних причин (стан здоров'я, відсутність доступу (обмежений доступ) до мережі Інтернет або технічних засобів навчання, зокрема дітей із сімей, які перебувають у складних

життєвих обставинах, багатодітних, малозабезпечених сімей тощо), заклад освіти забезпечує використання інших засобів комунікації, доступних для учнів (телефонний, поштовий зв'язок тощо) відповідно до [листа МОН від 02.11.2020 № 1/9-609 «Щодо організації дистанційного навчання»](#).

Освітній процес під час дистанційного навчання осіб з особливими освітніми потребами забезпечуватиметься за участі асистента вчителя, практичного психолога та логопеда з урахуванням індивідуальної програми розвитку.

Відповідно до Положення про індивідуальну форму здобуття освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 № 8 (у редакції Міністерства освіти і науки України від 10.02.2021 № 160), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19.04.2021 № 528/36150 у гімназії організовано індивідуальну форму навчання (екстернат) для 1 учениці 3-В класу та 2 учнів 4-В класу.

Освітня програма для учнів 3-4 класів гімназії передбачає досягнення здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом початкової освіти.

Результати оцінювання особистісних надбань учнів 3-4 класів у школі впродовж 2023-2024 н.р. виражатимуться вербальною оцінкою, а рівень навчальних досягнень з усіх предметів інваріантної складової – рівневою оцінкою, відповідно до рішення педагогічної ради (протокол № 1 від 31.08.2023 року).

Система освітньої діяльності закладу освіти є динамічною, тому тільки постійний моніторинг кадрового забезпечення, контингенту учнів, навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення освітньої діяльності, якості проведення навчальних занять, результатів навчання може забезпечити її вдосконалення.

Розбудова внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти учнів 3-4 класів у закладі складається з таких основних етапів:

- Проведення підготовчої роботи по вивченню, оцінюванню забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти.
- Проведення анкетування учасників освітнього процесу (учнів, батьків, вчителів)
- На підставі результатів анкетувань, аналізу стану функціонування системи формується наказ «Про підсумки вивчення управлінських процесів та освітньої діяльності школи у 2023/2024 н.р.».

Забезпечення якості освіти учнів 3-4 класів у закладі передбачає такі заходи:

- функціонування системи формування компетентностей учнів;
- підвищення кваліфікації педагогічних працівників;
- створення у школі інклюзивного освітнього середовища;
- запобігання та протидія булінгу (цькуванню)
- застосування системи внутрішнього контролю для відстеження та коригування результатів освітньої діяльності;
- моніторинг якості освіти (контрольні роботи, участь в олімпіадах, конкурсах, відвідування уроків, заходів, онлайн тестування).

Узагальнені підсумки моніторингу (схеми, діаграми) обговорюються на засіданнях МО вчителів початкових класів, нарадах при директорові, розробляються рекомендації, приймаються управлінські рішення щодо планування та корекції роботи.

Освітню програму з **рідномовної** освіти для учнів 3-4 класів створено на основі Державного стандарту початкової освіти. Метою рідномовної освіти для учнів 3-4 класів є розвиток здатності спілкуватися та навчатися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву. Передбаченням залучення учнів до дій зі сприймання, перетворення, виокремлення, аналізу й інтерпретації, оцінювання та використання усної інформації в реальній мовленнєвій практиці (бесіда, дискусія у класі, мікродискусія в групі, обговорення в парі тощо). Спрямовує на розвиток мотивації дітей до читання, залучення їх до читацької діяльності, яка ґрунтується на учнівській ініціативності та самостійності у доборі текстів для читання та інтерпретації прочитаного. Під час читання учні розвивають уміння сприймати та аналізувати текст, оцінювати прочитане та перетворювати інформацію, уявляти, мислити творчо. Залучення учнів до реальної писемної практики, зокрема за допомогою цифрових пристроїв та в режимі онлайн.

Результатом такої роботи є базові вміння створювати писемні висловлювання у реальному та віртуальному просторі та редагувати їх. Ознайомлює школярів з основами медіаграмотності, пропонує інструмент для активного критичного освоєння комунікативного медіа середовища. Діти формують уявлення про межу між реальним світом і світом мас-медіа, вчать інтерпретувати, аналізувати, оцінювати медіатексти (фільм, мультфільм, реклама, фотографія тощо) та створювати прості медіа продукти. Забезпечує дослідження мовних закономірностей і формування на цій основі свідомих мовленнєвих умінь (орфоепічних, лексичних, граматичних, правописних, стилістичних, словотвірних) Учні опановують виражальні засоби художніх текстів, що в цілому сприяє творенню індивідуального стилю мовлення.

Метою **математичної** освітньої галузі Стандарт визначає « Розвиток математичного мислення дитини, здатностей розуміти й оцінювати математичні факти й закономірності, робити усвідомлений вибір, розпізнавати в повсякденному житті проблеми, які можна розв'язувати із застосування математичних методів, моделювати процеси та ситуації для вирішення проблем».

Здійснювати формування поняття числа, насамперед через розуміння принципу утворення різних видів чисел (натуральних одноцифрових, натуральних багатоцифрових, дробових тощо) та способів виконання дій із цими числами — порівняння, додавання, віднімання, множення та ділення. Крім того, розгортається робота з дослідження законів і властивостей, способів виконання арифметичних дій під час розв'язання повсякденних проблем математичного змісту, зокрема й сюжетних задач. Учні 3-4 класів вчать вимірювати величини (довжина, маса, температура, час, місткість (об'єм) за допомогою підручних засобів та вимірювальних приладів, а також оперувати грошима. Водночас учні виконують перетворення, порівняння, додавання і віднімання іменованих чисел, розв'язують повсякденні проблеми математичного змісту, в тому числі й сюжетні задачі, використовуючи різні одиниці вимірювання величин. У процесі навчальної роботи з різними величинами виокремлюється також і робота з геометричним матеріалом, дослідження просторових відношень та геометричних фігур різних форм, конструювання площинних та об'ємних фігур з підручного матеріалу, створення макетів реальних та уявних об'єктів різних конструкцій, виконання простих завдань, описаних у математичних текстах, зокрема й сюжетних задачах геометричного змісту. Формуються початкові вміння для опрацювання даних (визначення, впорядкування, аналіз та фіксація), поданих в умові задачі чи зібраних за допомогою опитувальника тощо). У рамках усіх змістових ліній здійснюється формування в учнів початкових

умінь із математичного моделювання, зокрема під час передбачення ймовірного результату, дослідження реальних об'єктів та процесів, розв'язування навчально-пізнавальних і практико зорієнтованих задач тощо.

Освітню програму з **іншомовної освіти** (англійська мова) для учнів 3-4 класів створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою іншомовної освіти для учнів 3-4 класів є формування іншомовної комунікативної компетентності для безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, що забезпечує розвиток інших ключових компетентностей і задоволення різних життєвих потреб дитини. Передбачити залучення учнів до дій зі сприймання коротких простих запитань, тверджень, вказівок, інструкцій та реагування на них вербально і/або невербально. Спрямовувати на розвиток умінь розпізнавати знайомі слова повсякденного вжитку у знайомому контексті; ставити запитання та давати відповіді про себе та щоденні справи. Передбачити творення коротких фраз про себе, надавання базової персональної інформації (наприклад, ім'я, адреса, родина, національність). Учні навчаються писати короткі фрази для надання базової інформації. Передбачити сприймання та розпізнавання знайомих слів у супроводі малюнків. Оволодіти вміннями встановлювати базовий соціальний контакт онлайн, вживаючи найпростіші ввічливі форми вітання та прощання, та розміщувати прості твердження про себе у форматі онлайн.

Освітню програму **природничої** освітньої галузі для 3-4 класів створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою природничої освітньої галузі для учнів 3-4 класів є формування наукового мислення та культури дослідження; розвиток системних уявлень про цілісність та розмаїття природи, утвердження принципів сталого розвитку, ефективної, безпечної і природоохоронної поведінки в довкіллі. Спрямовувати на формування дослідницьких умінь школярів через підтримку допитливості та інтересу до спостережень, експериментів та моделювання для пошуку відповідей на запитання про навколишній світ. Передбачити розвиток уявлень учнів 3-4 класів про об'єкти та явища природи, встановлення зв'язків між неживою і живою природою, формування бережливого ставлення до природи; вироблення навичок екологічно доцільної поведінки в довкіллі. Спрямовувати на формування загальних уявлень про світ, створений людиною, понять про взаємозв'язки людини і природи, слугує джерелом натхнення для пошуку та втілення дитячих винахідницьких ідей та проєктів.

Технологічна освітня галузь базується на практичній діяльності учнів. На кожному занятті передбачено виконання практичної роботи. Об'єкти праці для виготовлення учитель добирає, спираючись на побажання учнів.

Освітню програму технологічної галузі у 3-4 класах створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою технологічної галузі для учнів 3-4 класів є формувати в учнів здатність планувати власну діяльність у процесі вивчення конструкційних матеріалів — від розпізнавання їх на дотик до аргументованого добору для створення виробу, виконувати найпростіші способи їх обробки. Важливою умовою засвоєння цієї лінії є формування в учнів здатності розуміти і дотримуватися послідовності у виготовленні виробів, аргументувати обрану послідовність у роботі. У процесі роботи з матеріалами провідними операціями будуть: різання ножицями, склеювання, зв'язування стрічок тощо. Формувати в учнів ставлення до творів декоративно-ужиткового мистецтва та ремесел як до культурної спадщини українського народу, а

також вміння створювати та оздоблювати прості вироби за зразком чи власним задумом, із застосуванням традиційних ремесел або технік декоративно-ужиткового мистецтва.

У процесі роботи провідними операціями будуть: різання ножицями, склеювання, зв'язування, різьблення, ліплення тощо. Спрямовувати на залучення учнів до творчої діяльності у процесі конструювання та моделювання під час самостійної або колективної роботи з конструктором. Процес конструювання з готових деталей (моделей) конструктора має на меті сприяти розвитку просторової уяви й елементів творчого та технічного мислення учнів, через читання і зіставлення малюнків, графічних зображень, за якими учні складатимуть конструкції. Учні виконуватимуть макетування об'ємних моделей транспортних засобів, будинків, веж, роботів тощо. Також формувати в учнів здатність планувати власну діяльність у процесі вивчення конструкційних матеріалів — від розпізнавання їх на дотик до аргументованого добору для створення виробу, виконувати найпростіші способи їх обробки. Важливою умовою засвоєння цієї лінії є формування в учнів здатності розуміти і дотримуватися послідовності у виготовленні виробів, аргументувати обрану послідовність у роботі.

У процесі роботи з матеріалами провідними операціями будуть:

- різання ножицями
- склеювання
- зв'язування стрічок тощо.

Освітню програму інформатичної галузі у 3-4 класах створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою **інформативної** освітньої галузі для учнів 3-4 класів є вміння формувати в учнів здатності до вирішення проблем із використанням цифрових пристроїв, інформаційно-комунікативних технологій та критичного мислення для розвитку, творчого самовираження, власного та суспільного добробуту, безпечна та відповідальна діяльність в інформаційному суспільстві. Формувати початкові вміння розпізнавати, знаходити, свідомо відбирати, зберігати та опрацьовувати просту інформацію за допомогою цифрових пристроїв та без них. Розпізнавати правдивої неправдивої інформації в усіх її виявах (текст, зображення, звук тощо) необхідне для формування критичного мислення, що сприяє безпеці в інформаційному просторі дитини. Початкові уявлення про моделі реалізуються через визначення істотних і неістотних властивостей об'єктів та створення на основі цього простих моделей об'єктів. Розкривати через практичну діяльність (індивідуальну і групову) зі створення простих інформаційних продуктів (програм, текстів, зображень, відео, звуків, тощо) за допомогою цифрових пристроїв та програм для творчого самовираження, презентації себе і продуктів власної діяльності, вирішення завдань інших освітніх галузей. Ознайомлюватись із доступними для дитини засобами цифрової та безпосередньої комунікації для гри, спілкування, навчання, отримання нової інформації; використання безпечного онлайнного чи офлайнного середовища для цього.

В умовах роботи у групі учні мають навчитися окреслювати цілі індивідуальної та групової діяльності, розподіляти ролі в межах групи, оцінювати здобутий результат, аналізувати помилки та усувати їх, доброзичливо взаємодіяти безпосередньо та в мережах. Реалізовувати через усвідомлення і розпізнавання тих завдань, які можна розв'язати за допомогою цифрових пристроїв, виходячи з їхніх функціональних можливостей (фотографувати, записувати, слухати, відображати,

опрацьовувати інформацію тощо). До основних умінь, які формуються через цю змістову лінію, належать розпізнавання простих програмних і технічних несправностей та вміння усувати їх самостійно чи з допомогою дорослих, розуміти обмеження та переваги пристроїв стосовно виконуваних завдань, усвідомлювати, що машини можуть імітувати інтелектуальну діяльність. Ця змістова лінія охоплює вміння організовувати власний робочий простір на фізичному та простому програмному рівні для збереження здоров'я, доброго самопочуття та ефективної діяльності учня/учениці. Спрямовувати на створення безпечних умов для учня/учениці під час роботи з цифровими пристроями і в мережах, що передбачає захист особистої інформації, формування принципів етичного, доброзичливого та відповідального спілкування через мережі, навички і можливості захисту власного інформаційного простору, фізичного та психологічного здоров'я. У рамках цієї змістової лінії в учнів формується відповідальне та шанобливе ставлення до власної та чужої інформаційної діяльності, яке на рівні початкової школи виявляється, зокрема, і через зазначення власного авторства, посилення на авторство інших, а також через усвідомлення шкоди від списування.

Освітню програму **соціальної та здоров'язбережувальної** освітньої галузі створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі для учнів 3-4 класів є становлення самостійності учнів, їх соціальної замученості та активності через формування здорового способу життя, розвиток підприємливості, здатності до співпраці в різних середовищах, впевненості в собі та доброчесності для безпеки, добробуту та сталого розвитку. Передбачати розвиток навичок безпечної поведінки вдома, школі та у природному і техногенному середовищі, прогнозування наслідків небезпечних дій, визначення впливів на вибір безпечної поведінки, дотримання правил (дорожнього руху, використання побутової техніки і побутової хімії тощо) та відповідального ставлення до особистої безпеки й безпеки інших. Спрямовувати на формування в учнів здоров'язбережувальної компетентності і поведінки через набуття навичок здорового способу життя, розвиток позитивної самооцінки, критичного мислення, умінь ухвалювати зважені рішення, відповідально ставитися до власного здоров'я та здоров'я тих, хто поряд, і протидіяти негативним соціальним чинникам. Забезпечити розвиток етичної поведінки в соціумі, вміння вчитися і формування позитивного ставлення до навчання, усвідомлення важливості здорового способу життя для добробуту, розвиток підприємливості і споживчої культури для оптимального використання ресурсів та забезпечення добробуту.

Освітню програму громадянської та історичної освітньої галузі у 3-4 класах створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою громадянської та історичної освітньої галузі для учнів 3-4 класів є створення умов для формування в учнів початкової школи власної ідентичності та готовності до змін через усвідомлення своїх прав і свобод, осмислення зв'язків між історією та теперішнім життям. Передбачити залучення учнів до опрацювання та використання для самоідентифікації елементарної інформації про людину як унікальну у Всесвіті істоту, яка творить себе як особистість, формує свій характер і розвиває цінні якості у процесі пізнавальної і трудової діяльності.

Навчання в межах цієї змістової лінії сприяє самопізнанню учнів, усвідомленню власних потреб, уподобань, здібностей та інтересів, заохочує обирати цілі особистісного зростання (бути відповідальним, чесним тощо), допомагає утверджувати гідність та неповторність будь-якої людини. Забезпечувати

усвідомлення ролі зв'язків, які існують між людьми, значення рідні, друзів, приятелів, спільнот, із якими дитина себе ідентифікує.

Навчання в межах цієї змістової лінії сприяє набуттю досвіду громадянської поведінки та свідомому виборові норм і моделей поведінки, часто за певними взірцями. Дає змогу учнівству усвідомити вкоріненість у національну, а також рідну за етнічним походженням культуру, власну належність до європейської цивілізації. Учні отримують можливість дослідити місцеві пам'ятки, пізнати традиції та минуле своєї родини, рідної етнічної групи, нації. Навчання в межах цієї змістової лінії сприяє розумінню значущості та різноманітності культурних надбань людства, формуванню умінь пізнавати минуле. Забезпечувати розуміння учням базових норм шкільного та місцевого громадського життя, дає їм змогу посильно долучатися до їх відтворення та модернізації. Пізнавати шкільних і місцевих традицій, ознайомлення з громадянськими вчинками земляків, діяльністю шкільної адміністрації, місцевих органів влади та добровільних асоціацій, зорієнтованих на громадські справи, сприяє набуттю учнями первинного досвіду громадянської дії, демократичної поведінки та конструктивної взаємодії. Навчання в межах цієї змістової лінії забезпечує вироблення вмінь висловлювати та обстоювати свою думку та приймати інших, висувати власні ініціативи, планувати й організовувати посильні для дітей молодшого шкільного віку громадські справи. Дає учням елементарні уявлення про національну символіку та державні атрибути України, націю (народ), державу, політику, владу, ключові події в історії України, підводить до прийняття демократичних цінностей та ідей євроатлантичної інтеграції Батьківщини. У межах цієї змістової лінії на прикладі відомих історичних постатей 52 та національних героїв школярі усвідомлюють цінності патріотизму, активної громадянської позиції, самоповаги та ін.

Освітню програму **мистецької** галузі у 3-4 класах створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою навчання мистецтва для загальної середньої освіти є формування культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті. Плекання пошани до національної і світової мистецької спадщини. Націлювати на розвиток креативності та мистецьких здібностей учнів через практичне засвоєння основ художньої мови різних видів мистецтва та способів художньо-творчого самовияву. Ця змістова лінія реалізується через формування в учнів умінь застосовувати різні виражальні засоби для творення художніх образів, імпровізування та естетичного перетворення довкілля, а також формування уявлень про можливість і способи впливати на емоційний стан завдяки мистецькій діяльності. Спрямовувати на пізнання цінностей, що несуть твори мистецтва. Її реалізація передбачає розвиток емоційної сфери учнів, збагачення естетичного досвіду, формування в них умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати мистецтво, виявляючи до нього емоційно-ціннісне ставлення, а також формування уявлень про можливість і способи впливати на свій емоційний стан завдяки сприйманню творів мистецтва. Націлювати на соціалізацію учнів через мистецтво, усвідомлення ними свого «Я» (своїх мистецьких можливостей). Передбачає формування в учнів умінь презентувати себе і свої досягнення, критично їх оцінювати, взаємодіяти з іншими через мистецтво у середовищі, зокрема в різних культурно-мистецьких заходах, обговореннях тощо.

Освітню програму **фізкультурної** освітньої галузі у 3-4 класах створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою цієї галузі є формування в учнів стійкої мотивації до знань фізичної культури і спорту та життєво необхідних рухових умінь і навичок для збереження власного здоров'я, розширення функціональних можливостей організму.

НАВЧАЛЬНІ ПЛАНИ ДЛЯ 3-4-их КЛАСІВ

(за Типовою освітньою програмою під кер. Шияна Р.Б.)

Навчально-виховний процес в класах з інклюзивним навчанням (3-Б, В, 4-Б класи) здійснюється відповідно до робочого навчального плану, складеного на основі типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів.

До навчального плану для організації інклюзивного навчання учнів з ООП введено корекційно-розвиткову роботу: корекція розвитку (практичний психолог) – 11 год., розвиток мовлення (логопед) – 10 год., корекція розвитку (дефектолог) – 3 год., корекція розвитку (ЛФК/ ритміка) – 2 год.

Навчальні плани для 3-4-их класів містять інваріантну складову обов'язкову для виконання. Варіативна складова навчального плану (3-4 кл.-1 год/тижд.) використовується на запровадження курсів за вибором у 3-В, Г; 4Б, В, Г класах:

- хореографія по 1 год. в 4-Б, В класах;
- християнська етика по 1 год. в 3Б, В класах.

Навчальні плани початкової школи зорієнтовані на роботу закладу освіти за 5-денним навчальним тижнем.

Таблиця 1
розподілу навчального часу для 3-4-их класів

Навчальні предмети		Кількість годин на тиждень у класах			
		3-Б	3-В	4Б	4В
Українська мова		5	5	5	5
Англійська мова		3	3	3	3
Математика		4	4	4	4
Я досліджую світ		5	5	5	5
	Українська мова (в інтегрованому курсі)	2	2	2	2
Інформатика		1	1	1	1
Образотворче мистецтво		1	1	1	1
Музичне мистецтво		1	1	1	1
Фізична культура		3	3	3	3
Усього		25	25	25	25
<i>Варіативна складова</i>		<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
Курси за вибором:		1	1	1	1
Хореографія				1	1
Християнська етика		1	1		
Гранично допустиме навантаження		23	23	23	23
Всього (без урахування поділу класів на групи)		26	26	26	26

Заступник директора _____ Н.В. Іонайтене